

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Satakunnan hyvinvointialue pitää erityisen tärkeänä lakiesityksen painotusta suomen kielen opiskeluun ja kielitaitoon; kielitaito on kotoutumisen ja yhteiskuntaosallisuuden kannalta keskeisimpiä tekijöitä. Esimerkiksi työelämäosallisuus kuitenkin Suomessa painottuu edelleen suomen kielen osaamiseen, vaikka koulutuskenttä onkin monin paikoin laajentunut monikielisyyteen. Lakiesityksessä on esitetty kotoutumista edistäviä toimia kuten kielitaitoa edistävien koulutusten uudistamista sekä suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen omaksumiseen ohjaavia toimia. Nämä ovat kannatettavia, jotta maahan tuleva, kielitaidoton henkilö voi päästä osaksi suomalaista yhteiskuntaa voidessaan opiskella tai työllistyä Suomessa sekä kiinnittyä osaksi yhteiskunnan toimintoja.

Myös puutteellinen oman äidinkielen luku- ja kirjoitustaito voi muodostua haasteeksi uuden kielen oppimisessa. Kielen opiskelu ja oppiminen voivat vaatia pitkäkestoista ohjausta ja tuen tarvetta, johon pitää osoittaa riittävät resurssit. Kielitaidolla on myös merkittävä vaikutus mahdollisen ylisukupolvisen huono-osaisuuden rakentumiseen.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Rahoituksen säästötoimiin, 15 miljoonan euroa ja vuodesta 2027 alkaen tavoiteltu 30 miljoonan euron lisäsäästö, suhtaudutaan Satakunnan hyvinvointialueella varauksella. Samaan aikaan myös esimerkiksi kuntien työllisyysalueiden taloustilanteessa on haasteita.

Hyvinvointialueen riittävä rahoitus on turvattava myös maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden ja potilaiden osalta. Hyvinvointialueen on järjestettävä alueella asuvien tarpeen mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä tulkitsemispalvelut. Kiintiöpakolaiset, oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat ja tilapäisen suojelun perusteella kotikunnan saaneet henkilöt tarvitsevat merkittävästi tukea ja ohjausta sekä sosiaali- ja terveyspalveluja. Kotouttamistyö sekä monikulttuurinen työ vaatii panostusta sekä erityisosaamista. Rahoituksen ja resurssien vähennys voi pahimmillaan aiheuttaa potilaiden/asiakkaiden sote-palvelujen käytön kasvua sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Myös ylisukupolviset vaikutukset ja jopa yhteiskuntarauhan haavoittuminen ja väestöryhmien segregatio ja radikalisoituminen voi lisääntyä, mikäli kotoutumisen rahoitus on riittämätön. Mikäli palveluihin

ohjautuminen ja palvelujen saanti yksilökohtaisesta tarpeesta ei ole sujuvaa, sosiaali- ja terveyspalvelut voivat kuormittua laajasti ja johtaa kustannusten nousuun.

Laskennallisten korvausten leikkaaminen ja määräaikainen tasoleikkaus vuosina 2027-2028 opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan siirtymäajan rahoituksen kattamiseksi, ei tue kotoutujien kokonaisvaltaista hyvinvointia ja palvelutarvetta. Mikäli henkilö ei saa tarvitsemiaan yksilöllisiä ja riittäviä sosiaali- ja terveyspalveluja, hän ei pysty myöskään osallistumaan kotoutumista tukeviin kielikoulutuksiin tai muihin kotoutumista edistäviin toimiin. Kotoutuminen vaarantuu. Hyvinvointialueilta ei tule leikata korvauksia muiden hallinnonalojen kustannusten kattamiseksi. Hyvinvointialue ei tunnista muutoksia palvelutarpeissa tai lakimuutoksia, joiden perusteella leikkauksia olisi mahdollista tehdä; varsinkaan tässä yhteiskunnallisessa ja maailmantilanteessa.

Täydentävän ja ehkäisevän toimentulotuen kustannusten korvaamisesta sekä ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta luopuminen on kannatettava, mutta samalla hyvinvointialueelle siirrettävä kokonaisrahoitus tulee kasvaa vastaava määrä. Palvelutarve ei ole häviämässä. Hyvinvointialue ei tunnista hallinnollisessa työssä rahoituksellisesti merkittävää muutosta.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Satakunnan hyvinvointialue kannattaa kotoutumisen tavoitteiden sekä kuntien ja hyvinvointialueiden roolien selkeyttämistä ja velvoittavuuden lisäämistä, mutta velvoittavuudessa tulee huomioida kotoutujien sekä perheiden yksilökohtainen kokonaistilanne. Kotoutujat eivät ole homogeeninen väestöryhmä, vaan vaatii hyvin räätälöityjä yksilökohtaisia palveluja. Velvoittavuuden ohessa tulee huomioida riittävät tukitoimet sekä palvelut, jotta maahanmuuttaja voi aidosti kotoutua osaksi yhteiskuntaa.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Kaikenlainen palveluprosessien sekä eri toimijoiden, kuten kunta ja hyvinvointialue, roolien selkeyttäminen, sujuvoittaminen ja päällekkäisyyksien poistaminen ovat kannatettavia tavoitteita. Tällöin myös resurssit tulevat käytetyksi optimaalisesti. Alkuvaiheen palveluprosessit ns. vahva alku, on merkityksellinen ja tällöinkin on huomioitava, että palveluprosessit perustuvat asiantuntevaan palvelutarpeen arvioon, jotta ei tarjota myöskään liian raskaita palveluja.

Muut huomiot

-

Mäkiranta Tero
Satakunnan hyvinvointialue

Valo Aija

Satakunnan hyvinvointialue - Salla Hohtari, toimialuejohtaja aikuisten palvelujen toimialue